

HAND-OUT  
**DIDACTIEK VOOR  
VTS METHODE**

Stichting Musea en  
Herinneringscentra **40**  
**45**

DIT PRODUCT IS TOT STAND GEKOMEN DOOR DE KWALITEITSIMPULS EDUCATIE VAN SMH 40-45, MET MIDDELEN VAN VWS

## KwaliteitsImpuls Educatie

KWIE

Stichting Musea en Herinneringscentra 40-45 (SMH) heeft van januari 2018 tot januari 2020 het programma 'KwaliteitsImpuls Educatie' (KWIE) doorgevoerd. In dit programma werkten de veertien instellingen samen, de resultaten wil SMH graag delen met de gehele sector. De producten van de KWIE zijn ontwikkeld ter verbetering van de educatieve kwaliteit.

Stichting Musea en  
Herinneringscentra **40**  
**45**



# DIDACTIEK VOOR VTS METHODE

**Training gegeven op 11 & 18 september  
2019 door Carien Poissonnier i.o.v.  
Erfgoed Gelderland**

## Wat is VTS?

VTS (Visual Thinking Strategies) is een op discussie gebaseerde methode waarbij in een open maar gestructureerd gesprek naar kunst en objecten gekeken wordt met gerichte aandacht voor de kunst én elkaar. De methode is ontwikkeld voor musea, onderwijs en zorg. Vaardigheden als waarnemen, kritisch denken, woordenschat en (visuele) geletterdheid verbeteren door middel van geleide groepsdiscussies. De VTS-gespreksleider fungeert niet als een bron van kennis maar faciliteert het gesprek volgens een vast patroon. Middels VTS komen deelnemers gezamenlijk een diepere betekenis van een kunstwerk/object op het spoor.

Het doel van VTS is niet om het 'echte' verhaal achter een object te weten te komen, maar motiveert mensen om een persoonlijke verbinding met een kunstwerk/object aan te gaan. De deelnemers leren in een veilige omgeving dat iedereen een andere kijk en beleving heeft.

## VTS in de erfgoedsector

In de erfgoedsector kan de VTS-methode gebruikt worden om de deelnemers open en zonder oordeel te laten waarnemen, onderzoeken, te luisteren naar elkaar, en voort te bouwen op elkaar door kunst, objecten of een onderwerp te bekijken. VTS kan als onderdeel van een educatief programma gebruikt worden. Deelnemers worden actief betrokken bij een onderwerp. De deelnemers komen tijdens het VTS-gesprek zelf tot een consensus.

Afsluitend is het mogelijk de deelnemers informatie over het onderwerp te geven.

VTS kan gebruikt worden als middel, VTS is geen doel op zich zelf.

**Wat brengt VTS:**

- avontuur in het kijken en interactie
- beter observeren: we zien allemaal iets anders; er is niet slechts één antwoord
- samen zie je meer
- tolerantie voor andere meningen
- kritisch denken, 21st century skills
- taalvaardigheid

**Voor wie is VTS geschikt?**

De VTS methode is geschikt voor:

- kinderen vanaf 4 jaar.
- Iedereen, ongeacht kennis, cognitieve vaardigheden of culturele achtergrond.
- mensen met NAH of dementie.

**Hoe verloopt een gesprek volgens de VTS methode?**

Het gesprek verloopt volgens een vast patroon met drie vragen.

- Wat gebeurt er in deze afbeelding (object/kunstwerk)?
- Waaraan zie je dat?
- Wat kunnen we nog meer ontdekken?

# START

## Welkom door gespreksleider en uitleg van werkwijze en spelregels:

- Alle antwoorden zijn goed
- Het gesprek loopt via gespreksleider
- Wanneer een deelnemer iets wil zeggen steekt deze zijn hand op
- Iedereen wordt uitgenodigd uit om 1 minuut in stilte naar het werk te kijken
- Maximaal 15 deelnemers per groep

## Vraag 1

### WAT GEBEURT ER OP DEZE AFBEELDING?

Na het bekijken van het werk stelt de gespreksleider de vraag: Wat gebeurt er op deze afbeelding?

- Er wordt een deelnemer aangewezen en die vertelt wat hij/zij heeft opgemerkt.
- De gespreksleider wijst op het werk aan waarover verteld wordt.
- Vervolgens parafraseert de gespreksleider (zie hieronder) wat er gezegd is.

*B*elangrijk, luister goed naar wat de deelnemer probeert te zeggen. De gespreksleider laat merken en horen dat hij/zij niet alleen hoort wat de persoon zegt, maar ook begrijpt wat de persoon wil zeggen. Neem de tijd om goed te formuleren en luister goed naar wat gezegd wordt.

- Oordeel niet en vul niet in. Dit is een van de moeilijkste zaken van VTS, de gespreksleider is objectief en geeft dus geen waardeoordeel aan de inbreng.

## Vraag 2

Om in te zoomen of wanneer iets niet duidelijk is.

### WAARAAN ZIE JE DAT?

Bijvoorbeeld: Jij zegt dat de tijd waarin dit gemaakt is rond de Middeleeuwen is, waaraan zie je dat? Jij zegt dat die persoon verdrietig is, waaraan zie je dat? Het zou dus kunnen zijn dat...

- Wees consequent in het aanwijzen als de deelnemer iets aangeeft waaraan hij/zij dat ziet.
- Bedank de deelnemer voor de inbreng en ga door naar stap 3.

## Vraag 3

Vervolg vraag om weer opnieuw te kijken.

### WAT KUNNEN WE NOG MEER ONTDEKKEN?

De overige deelnemers kunnen aangeven wat zij hebben gezien. De gespreksleider geeft weer een beurt en de volgende deelnemer krijgt het woord.

## EINDE

Na ongeveer 15 minuten rondt de gespreksleider het gesprek af en worden de deelnemers bedankt voor hun bijdrage.

### Wat is de rol van de gespreksleider?

- 1) uitnodigen
- 2) luisteren en aanwijzen
- 3) parafraseren
- 4) labelen/framen
- 5) linken
- 6) niet oordelen of invullen
- 7) bedanken

### Labelen, Framen en Verbinden

Als gespreksleider benoem je alles als een mogelijkheid:

- Het zou kunnen dat...
- Volgens jou is dat een...

De gespreksleider zet alles in een groter kader en koppelt terug:

- Jij zegt iets over de *voorstelling*...,
- Jij vraagt je af wat de *betekenis* is...,
- Jij vermoedt dat de *tijd* waarin dit gemaakt is...,
- Jij merkt op dat de *compositie* in het schilderij...,

- Jij ziet overeenkomsten in de *context...*,
- Jij herziert je mening over de *emotie...*,
- Jij bouwt voort op de *maatschappelijke positie...*,
- Het valt jou op dat de *techniek...*

De gespreksleider houdt het bij de persoon:

- Jij baseert je op...
- Jij vergelijkt...
- Jij benoemt...
- Jij herkent...
- Jij suggereert...
- Jij zegt...

De gespreksleider maakt verbindingen tussen verschillende opmerkingen.

- Volgens mevrouw was het ...
- Volgens jou zou het ook ... kunnen zijn.

### **Welke afbeeldingen/voorwerpen zijn geschikt voor VTS?**

- toegankelijk: herkenning en aansluiting bij de ervaringswereld van de deelnemers
- verhalend/realistisch: uitnodiging tot reacties waarbij verhalen kunnen ontstaan
- meerdere lagen van betekenis (ambigüiteit), er kunnen ook verschillende invalshoeken in het object zitten
- rangschikken op toenemende complexiteit, als er gebruik wordt gemaakt van meerdere objecten, begin bij een toegankelijk object en schakel dan over naar complexer
- variatie, zorg dat er genoeg variatie in objecten zit. Dezelfde objecten of afbeeldingen lokken vaak dezelfde inbreng uit.

### **Verder lezen**

- <https://www.vtsnederland.org/>
- <https://www.tilburguniversity.edu/nl/visual-thinking-strategies>
- [https://hbo-kennisbank.nl/details/sharekit\\_fontys:oai:surfsharekit.nl:59c75770-5e53-45d4-853f-bc05062b1c90](https://hbo-kennisbank.nl/details/sharekit_fontys:oai:surfsharekit.nl:59c75770-5e53-45d4-853f-bc05062b1c90)
- <https://www.ahk.nl/media/ahk/Anne-van-der-Weijden-Literatuuronderzoek-MKE-2016-def.pdf>
- [https://schattenuithetrijks.nl/wp-content/uploads/2018/01/VTS\\_achtergrondinfo\\_docent.pdf](https://schattenuithetrijks.nl/wp-content/uploads/2018/01/VTS_achtergrondinfo_docent.pdf)
- <https://www.vtsnederland.org/verdieping/2018/1/25/kennis-doet-pijn>
- [www.kunstenuitleg.nl](http://www.kunstenuitleg.nl)